

8. Sag, paa den Maade, som Tilfældet er nu. Hvis man gaar ud fra, at det gjælder om at faae et Menneske praktisk uddannet, anser jeg f. Ex. alle de Underjøgelse, der ere anstillede over D. L. 5—3—28 for at være de naanständigste Underjøgelse, der nogenstunde ere fremkomne i nogen videnskabelig Bog. Alt, hvad der paa dette Omraade og altid i Praxis har gjældt, kan siges med 5 eller 10 Ord, og det praktiske Resultat paa dette Omraade er det samme enten Artikleren læses for eller bagfra. Og af den Slags fra et praktisk Standpunkt ligegyldige Underjøger findes der desværre mange i de juridiske Bøger. Kort sagt, det er en Underjøgelse, som i Virkeligheden forekommer mig ikke at have den fjerneste Betydning for de Studerende. Jeg skal endnu kun gjøre en Bemærkning, idet jeg retter mig efter den ærede Formands Onse om at begrænse denne Forhandling. Jeg vil da sige, at den Tanke, jeg fastede ud om Fagene's Indskrænkning, forekommer mig at være en fornuftig og rigtig Tanke, og jeg kan ikke anerkjende, at hvad der er anbragt af det ærede Medlem fra Stubbejøbing (N. S. Larsen) er Noget, som virkelig afstrækker den. Afstaf f. Ex. ganske rolig Retshistorie. Hvad er det nemlig for en Retshistorie, der læres her i Danmark? Var det en Retshistorie, der handlede om: hvorledes de nuværende Love ere blevne til, og som veiledede Folk i saa Henseende, saa kunde den være belærende, men den Retshistorie, de lære her i Landet, veed det ærede Medlem meget godt, gaar ikke længere end til Christian V's Lov; hele Underjøgelsen bedrører Love, der ligge mange Hundrede Aar tilbage, og kun med Hensyn til ganske enkelte Materier f. Ex. Skjødning, som enhver juridisk Professor anser sig forpligtet overfor Gud og Mennesker til at skrive lange Afhandlinger om, bliver der gaaet ind paa en Bevisførelse. Det forekommer mig, at man for praktiske Jurister ganske rolig kunde stryge det Sag. Jeg skal tilføie, at jeg kan ikke se, at 2den og 3die Del af Statsretten ere Ting, som ere til Gavn at lære; jeg kunde langt bedre forstaa og tror, at man langt bedre vilde faae dygtige Jurister, hvis man forbandt den første Del af Statsforfatningsretten i forforret Omfang med Statsforvaltningsretten. Det ærede Medlem fandt sig ogsaa foranlediget til at tale om Romerretten. Jeg skal her sige ligesom, at hvis Forholdet var det, at man virkelig læste Romerret, at man med Rilderne for Die var i Stand til at forstaa de forskjellige Tankestykker, der gjøre sig gjældende i romerret og i dansk Ret, saa kunde jeg erkjende, at Romerretten som Sag havde

nogen Betydning, men det er jo saa — og det skulde undre mig, om det ærede Medlem fra Stubbejøbing (N. S. Larsen), naar han tænker sig om, ikke skulde kunne erindre det, at der kun er en meget ringe klassisk Dannelse blandt de juridiske Studerende, og at de, der læse i Corpus juris, ere Folk, som ikke forstaa meget af, hvad der staar deri. Jeg veed med mig selv, at jeg havde et briljant citeret Exemplar og kunde adskillige Språkborter hist og her, ligesom jeg kunde den Lærebog, vi havde, udenad, men meget andet Udbytte havde jeg ikke, fra et ganske enkelt Ting. Man lærte Betydningen af nogle fremmede Navne paa Retsforhold, og som for Resten gaa igjen i enhver Proces og enhver Fremstilling, naar Talen er om Retsforhold. Jeg badler imidlertid paa ingen Maade de Folk, der docerede Romerretten. Jeg tror i det Hele, at efter den Maade, Fagene nu doceres, er i Virkeligheden Universitetets Examinering den hensynsfuldeste og bedste, men hele Undervisningen er ikke den bedste Maade til at uddanne dygtige Jurister. Det fastholder jeg til Trøds for, at det ærede Medlem opfatter det som et Udslag af Menneskeslagens Onskab. Jeg nærer vedblivende den Opfattelse, at der ikke finder nogen heldig Uddannelse Sted, og at det vilde være rigtigt, om man her i Landet traf de juridiske Examinere sammen og samtidig forlangte en bedre og mere omfattende almindelig Dannelse for de Unge — dette hænger imidlertid sammen med hele Skolesagen, og det skal jeg derfor ikke komme nærmere ind paa — og saa maaneducerede dem i mange Forhold og ikke dikterede. Jeg maa ogsaa fastholde, hvad jeg sagde om de juridiske Forelæsninger. Det var langt bedre om man i Stedet for Diktatorforelæsninger holdt mange Examinatorier, Kollokvier og Skriveøvelser og lærte de Studerende virkelig at anvende Lovene, at forstaa, hvad der gaar for sig i dem, hvad der foretages gennem dem. Jeg skal i Anledning af det ærede Medlems Bemærkning om nogle støgne Domme og om, hvad jeg havde sagt i den Anledning, sige, at det gjorde mig ondt at høre disse Bemærkninger netop af ham; thi det er i et Blad, der staar ham meget nær, at jeg fra Begyndelsen af er bleven opmærksom paa disse Domme. Med Hensyn til mange Domme haade af civil og af politisk Art er det netop i dette Blad blevet fremhævet, hvor flet de vare motiverede; det er blevet udviklet deri med stor juridisk Dygtighed og Skarpsindighed, det skal jeg erkjende. Ligeledes har der netop i det samme Organ været Artikler, som fremhævede den flette Uddannelse, Juristerne faae. Hvorledes kan saa det ærede